

ԴԷՄՔՆ ՅԻՍՈՒՍԻ

Գեղանկարչութեամբ և ֆանդակով, մարդկային միտքն ու գեղեցիկի հմայքը ստիպած են հանճարեղ արուեստագետը՝ հնարելու ֆարէ ու կաւէ, մետաղէ և գոյներէ արտայայտիչ դէմքեր, երեւոյթներ և անձնաւորութիւններ: Սոյն բացառիկ և կախարդիչ խորաֆանդակները կամ հարթաֆանդակները մէկ նպատակ ունին: Արտայայտել և հաղորդել անտեսանելին և անըմբռնելին պարզ մահկանացու մարդկանց:

Մարդկային միտքը, որ ստեղծագործ խորհորդներու ներաշխարհ մըն է, կամայ ակամայ կը ծննդագործէ գեղարուեստական և ծարտարապետական կոթողներ որոնք արտայայտութիւններն են խոր զգացումի, և հիացումի: Յոյներ ու Եգիպտացիներ, Պարսիկներ ու Հնդիկներ յայտնաբերած են իրենց պաշտումը հիացումն ու սփանջացումը մարմարի, ոսկիի, պղինձի և մագաղաթեայ մատենագրութեան արուեստով:

Այս բոլոր հզօր և կայսերապաշտ ազգերուն մէջ, գտնուեցաւ փոքրիկ ցեղ մը, որ ունենալով հանդերձ, Անժամանցելիին բարձրագոյն և նաեւ խորազննին հասկացողութիւնն ու ըմբռնումը, չդիմեց մարմարին, ոսկիին կամ պղինձին, բացայայտելու իր պաշտած գերագոյն Աստուածը: Ան չի նմանցուց իր հաւատքը նիւթականի որ օր մը պիտի փոշիանայ ու վերադառնայ հողի: Ան հոգեկա՛ն տարածութեան մէջ ֆանդակեց իր հաւատին ու պաշտամունքը:

Հրեայ ազգին ֆահանսնե՛րն ու դպիրնե՛րն էին նիւթապաշտ ազգային առաջնորդները, որոնք հալածեցին հոգիին աչքերով տեսանող մարգարէներն ու աստուածառաք ռահվիրաները: Մարգարէները և տեսանողները այն հոգիներն էին որոնք մերժելով մարմնականը և անոր ժամանակաւոր մղումները, դարձան հոգեղէն ու ապրեցան աստուածային տարածութեան ներքեւ:

Մարգարէները՝ իրենց հոգւոյն մէջ այնքա՛ն մեծ և վեհ կը տեսնէին զԱստուած, որ չէին կրնար նմանցնել Ձայն մարմարի կամ մետաղի: Միակ միջոցը կամ միջնորդութիւնը որ ունէին և կը հաւատային արտայայտելու Գերագոյն Էակը, իրենց հաւատքին ու ապրումինարտայայտութիւնը՝ խօսքն էր ու գիրը: Անոնք կը հաւատային որ խօսքով ու գիրով պիտի կարենան դաստիարակել ու մարգել սերունդ մը որ մշտնջենապէս պիտի փոխանցէ իրենց հաւատքը և հեռանկարը յաջորդող սերունդներուն:

Հռչակաւոր Յոյն դիմակաւոր դերասաններ կը ներկայանային հանրութեան և դիմակներու ներքեւ կ'արտայայտէին ծշմարտութիւնը և իրականութիւնը, ծիծաղն ու լացը: Զարլի Զաբլին՝ իր շարժանկարի

երեւումներուն մէջ իր դիմագիծերով կ'արտայայտէր մարդկային հովուերգութիւնը և ողբերգութիւնը:

Յունական թատերգութիւնը օգնեց մարդկութեան, սակայն մնաց միշտ դիմակի մը ետին: Ծշմարտութիւնը և իրականութիւնը անմերձենալի դարձաւ Յունական մեծատաղանդ իմաստասէրներուն, արուեստագէտներուն և բանաստեղծներուն մինչեւ գալուստը Միածնի Մարդեղութեան:

Հրեական ըմբռնումը եւս ունեցաւ իր թերութիւնը: Հրեայ կրօնամուկներ, բնուեցան գրական տառին ծայրայեղութեամբ: Փոխանակ պաշտելու գիրին նշանակիչ Տէրը, սկսան պաշտել տառը: Փոխանակ զԱստուած տեսնելու մագաղաթեայ գրականութեան մէջ, տեսան իրենց ցեղն ու ազգային գերակայութիւնը: Փոխանակ տեսնելու իրենց ճանապարհը, լապտերին լոյսով, դիտեցին ու սփռեցան կանթեղին շինուածճովն ու կանթեղը շինող ազգային մեծատրներով: Իրենց ամենավստահելի և ապահով կարծած տառն ու գիրը պատճառ դարձաւ իրենց կուրութեան և ձախորդութեան, ի վերջոյ խաչեցին Չայն՝ Որուն յայտնութեան և վկայութեան համար գրուած ու կանգնած էր իրենց կոթողական մատենագրութիւնը:

Մարդկութեան այսպիսի խաւար աղջամուղջին մէջ փայլեցաւ աստուածային Լոյս Յիսուս Զրիստոս: Բայց ափսոս, որ մարդիկ

"խաւարը Լոյսէն արելի սիրեցին, որովհետեւ իրենց գործերը չար էին":

Յիսուսի համար, համայն աշխարհ թատերաբեմ մըն էր: Ան չի գործածեց դիմակ կամ գիր:

Ինչո՞ւ:

Որովհետեւ դիմակն ու գիրը կատարած էին իրենց դերերը ու ձախողած: Դիմակը այլասերած էր որպէս հաճոյամուկութիւն, իսկ թատերախաղը դարձած էր սուսերամարտութիւն: Մագաղաթը իր գիրով՝ դարձած էր ծածկագրութիւն և ծածկաբանութիւն: Ուստի,

«Բանը մարմին եղաւ»:

Յիսուս մարդացաւ ու մարմնացաւ որ մեզ՝ մարդկութիւնը, աստուածանման դարձնէ: Յիսուս իր աշակերտներուն դասագիրք և քերական չտուաւ: Ձիրենք անստուգութեան և խաւարի մէջ չի թողուց: Յիսուս՝ իր աշակերտներուն յայտնեց ու վկայեց կենդանի կեանք մը, ապրում մը և օրինակ մը: Յիսուս չի տուաւ հաւատամք մը կամ կանոնագրութիւն մը անոնց, ինչպէս Մովսէս տուած էր Տասնաբանեայ Օրէնքը իր ժողովուրդին: Յիսուս՝ իր աշակերտներուն տուաւ սիրոյ շօշափելի յայտնութիւնը որ կանոնի ներքեւ չի պարունակուիր, անսպառ ներողամտութիւն, որ սահմանումէ գեր ի վեր է, և անճառելի ողորմութիւն որ ըմբռնողութեան համար յաւետանիմանալի է:

Յիսուսի երկնաբաշխ պարգեւները ոչ թէ կը զուարճացնեն մարդը նման Յոյն բանաստեղծ դերասաններու և կը շփոթեն լսողները ինչպէս Հրեայ

Դուեռանդները, այլ՝ Յիսուսի պարգևները և ողորմութիւնները կը փոխակերպե՛ն մարդկութեան ապրելակերպը: Զօրութիւն և բժշկութիւն կը հոսի Յիսուսի խօսքերէն որ կը բժշկէ հիւանդները և ախտաւորները, ու կը փոխակերպէ մեղաւորները սրբութեան ու մաքրակենցաղ ապրումի:

Մի՛ փնտռէք Յիսուսի դէմքը բառի մը կամ տառի մը մէջ: Խօսքի ու գիրի ետին պահուած *իմաստի՛ն* մէջ է Ան: Եկեղեցիի մը զանգակին անբարբառ ողջանջը աւելի կը խօսի երբեմն, քան թէ կղերին հրաւերը իր ժողովուրդին: Զանգակի մը ողջանջը աւելի հիւրընկալ է, առանց խօսքի, քան թէ Բարոզիչին հռետորութիւնը: Սրինգի երաժշտական մեղեդին մարդ-արարածը աւելի կը ներշնչէ, կը մղէ ապաշխարանքի և կը մօտեցնէ զայն աստուածային Ներկայութեան, քան թէ շատ մը նախադասութիւններ որոնց իմաստը անհասկնալի կը մնայ:

Նոյնպէս է նաեւ Յիսուսի Դէմքը և Անոր աստուածայայտնիչ նայուածքը: Փնտռե՛նք Յիսուսը և ուսումնասիրենք Անոր կենսամտորոգ՝ խօսքերը Աւետարաններու անմար լոյսին մէջ, սակայն, աւելի ջանանք գտնել և տեսնել Յիսուսի Դէմքն ու ողորմագին նայուածքը Անոր դիւրահաղորդ Անձնաւորութեան մէջ աղօթքով: Որուն հպումին մէջ կայ ներում և բժշկութիւն: Անխօս արցունք մը, սրտաշարժ հառաչանք մը և հմայագեղ ժպիտ մը շատ աւելի անկարելի գործեր իրագործած են, քան հազարաւոր հրամաններ և պատուէրներ: Չեմ ուզեր թողուլ այն տպաւորութիւնը, թէ խօսքը արժէ չ՝ունի, այլ՝ խօսքը կարծեաւորովի վերոյիշեալ աստուածամեղեդիի ապրո՛ւմ թրթռացումներու ընկերակցութեամբ:

Յիսուս՝ ոչ թէ կը դպչի մարդոց Իր բուժիչ Աջովը միայն, այլ՝ նաեւ Իր Ճառագայթող նայուածքովը, և յուզիչ լացովը Ղազարոսի գերեզմանին:

Կ՛ուզե՞ս ստանալ զգալի հպումն Յիսուսի, վար առ Բու դիմակդ, Բու վէս ինքնութիւնդ: Այն Ինչ որ կը ներկայացնես աշխարհի, որպէս թէ *դուն ինքդ ես*, լաւ գիտես որ այդ Բու երեւոյթդ, միակ դիմակդ է, որուն ետին *դուն ինքդ* ուրիշ անձ մըն՝ ես: Ապաշխարե՛ Յիսուսի ոտքերուն առջեւ նման Զա՛քէոսի կամ Մարիամ Մագթաղէնացիի: Նայէ վե՛ր Յիսուսի աչքերուն: Տե՛ս Անոր նայուածքին սիրավառ շնորհը, կարեկցութիւնը և սէրը որպէս թողութիւն ու մեղքերու ներում որ դէպի քեզ կը հոսի: Տե՛ս Յիսուսի բիբերուն սիրոյ կայծը, թոյլ տուր որ Բու հայեացքդ ալ դպչի Անոր նայուածքին որ կարենաս բաժնեկցիլ Անոր խաղաղութեանը:

Կ՛ուզե՞ս ցոլացնել Յիսուսի դէմքը Բու կեանքիդ և ապրումիդ ընթացքին: Յիսուս Բու կեանքի ապրումի՞դ մէջ դասաւորէ: Յիսուսի դէմքը եթէ կը ծանչնաս, եթէ տեսած ես, եթէ Իր նայուածքը Բու բիբերուդ դպած է, Զինք դիւրաւ պիտի ծանչնաս, քեզի կարօտ անձերուն մէջ: Զեզմէ տկարին, քեզմէ աղքատին և քեզմէ աւելի նուաստ կարծուած, կեանքի արկածեալի՛ն մէջ: Հոն է Յիսուս, Ան կը դիտէ՛ քեզ, կը սպասէ որ օգնե՛ս Իրեն, նման Բարի

Սամարացիին և ամոֆես կողոպտուածն ու լֆուածը: Կեանքի ճանապարհին վրայ ռեւէ ինկած վիրաւոր մը վերադարձնես տուն:

Յիսուս, ամէն օր, կը տեսնէ Իր Բովէն անօթի ու ծարաւ անցորդները: Ան կը տեսնէ նաեւ Բեզ ու զիս, ու կը նայի սիրոյ Բաղցր հրաւերով մը, ու երկարելով կեանքի անհատնում բաժակը, կ'ըսէ Բեզի.

«Եթէ գիտնայի՛ր Աստուծոյ պարգեւը»--Յով. Դ.11:

Կ'ուզե՞ս վստահիլ և ընկերանալ այս Գալիլեացիին որպէս աշակերտ: Կ'ուզե՞ս ստանալ կեանքի առաջնորդող աստղ մը: Կ'ուզե՞ս որ կեանքդ ըլլայ ճախրանք մը, տեսիլ մը և երաժշտութիւն:

Նայէ՛ Յիսուսի Դէմքին և ստացի՛ր հպո՛ւմն Անոր նայուածքին: Թող Բու կեանքդ ներշնչուի անհուն բերկրութեամբ Յիսուսի երկնածածանց Նայուածքէն:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

ՅԱՒԻՆ ԻՄԱՍՏԸ

Յաճախ հիւանդութիւնները եւ վիշտերը կ'օգնեն, որ տառապողը աւելի մօտեցնայ Աստուծոյ եւ ապաւինի Անոր հայրախնամ գթութեան:

Մեծ իմացականութիւնները, որոնք սնած են հաւատքով՝ կը խոստովանին երախտագիտութեամբ այս ճշմարտութիւնը:

Միլթըն՝ իր կտորութեան պատճառաւ յստակօրէն տեսաւ հաւատքի խորութիւններուն մէջ Աստուածային այս շնորհը ու երգեց Դրախտ Կորուսեալին մէջ իր հոգեկան մեծ յուզումները:

Մեծն փասքալ՝ մտաւ քրիստոնէութեան մէջ իր հիւանդութեան պատճառով եւ իր հնարած գիտերով դարձաւ մարդկութեան մեծ բարերարներէն մէկը:

Պեթովէն լսողութիւնը բոլորովին կորսնցնելէ ետք, իր երաժշտութիւնը ընդգրկեց աստուածային տարածութիւնները:

Յորը՝ ծանրակշիռ կորուստներէ եւ չարչարալից կեանքէ մը ետք, արժանացաւ առաքինութեան երկնապարգեւ դափնեպսակին:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔԶՆՅ. ՏԻԻԼԿԵՐԵԱՆ

«Մանրավէպեր»

էջ 117